

Poraz Hrvata kod Udbine 9. rujna 1493.

Po češkom putopiscu Ivanu Hasišteinskom z Lobkovic

U ponedjeljak (7. ožujka) doplovili smo k mjestu Zadru. Tu nam pripovijedaju zle novine, kako su bezdušni zatirači kršćanstva Turci porazili Hrvate do nogu i mnoštvo ih poubijali i zarobili. To se dogodilo petnaesti dan pred mojim dolaskom u Zadar na dan sv. Gorgonija (9. rujna). A zbilo se to tim povodom, što je jedan vojvoda turskoga sultana po imenu Hadum (Hadrem) paša, združivši se s najodličnijim Turcima, imajući oko deset tisuća konjanika, provalio preko gora do Hrvata, i onda dalje u zemlju rimskoga kralja do mjesta Ljubljane u Karneoliji. U svim tim oblastima pobravši sila naroda, muževa, žena, djevojaka i dječaka, odagna ih sa sobom. Knezovi, gospoda i vitezovi hrvatski sabravši se, da bi Turke (na povratku) pretekli, pohitaše u one gore. kroz koje su Turci u zemlju provalili, pak ih ondje iščekivahu. Imađahu, kako sam obaviješten, do tri tisuće konjanika i oko osam tisuća pješaka. među kojima bijaše nekoliko knezova i gospode znamenite, kao što su ban hrvatski (Mirko Derenčin), ban jajački u bosanskoj zemlji (Juraj Vlatković) i drugi. U to im doglasi vojvoda rimskoga kralja u Štajeru Jakub Cakl (Jakov Sekelj), da bi čekali i ništa ne započinjali do njegova dolaska, jer će im on namah pohitati u pomoć s nekoliko stotina konjanika i par tisuća pješaka. Ali oni Hrvati ne htjedoše toga učiniti nego želeći sami slavu pobjede steći i nadajući se također, da će Turke razbiti, kako su to u istim gorama pred nekoliko godina (1491.) bili učinili, malo su ih cijenili i pripravili se za boj. Saznavši pak Turci za njih, zatjeraše sve roblje, što ga bijahu pohvatali za te provale u jednu dolinu, i svim za oružje doraslina odrubiše glave bojeći se da bi oni za borbe s Hrvatima mogli njima u pomoć priskočiti. Zatim razredaše svoje čete: jednu četvrtinu poslaše u potjeru (gonjače) prema gorama, gdje su ih Hrvati čekali, a do tri tisuće Turaka na konjima preploviše naokolo šume preko nekakve nevelike rijeke, te bi im naloženo, ako bi Hrvati njihovu potjeru progonili, da ih onda obađu i namah se straga na njih (Hrvate) obore. Hrvati pak ne znajući za zasjedu, budući da je u onim šumama ne mogoše vidjeti. Čim ugledaše potjeru (gonjače) tursku, namah se s gora na nju oboriše i sađoše na polje i ravnicu. Ondje zametnuše s njom borbu i zakvačivši se borahu se ljuto, te je već nekoliko stotina

Turaka poginulo. Na to turska potjera nagne u bijeg i stade bježati prema zasjedi. Hrvati potekoše namah za njom nadajući se dobru i za srećnoga početka, ali u to se turske čete u zasjedi, jedna sprijeda a druga straga, oboriše na njih pa ih stadoše ubijati, dok ih do nogu ne poraziše. Pripovijedao mi je o tom jedan dobar domaći čovjek, koji bijaše ovamo u Zadar došao, znajući za sebe tužna da je u toj bici izgubio svoga rođenoga brata i šest rođenih stričeva; on je pače sam bio na bojištu i vidio ondje ubijena tjelesa, koja su gotovo milju daleko širom ležala kao gusti snopovi, te si s jednoga tijela mogao na drugo stupati. Pripovijedao je još, da su (Turci) taj put malo kome glavu odrubili, nego su zato svim nosove odrezali pa ih sobom odnijeli radi lakoće, jer im sultan od svake 4 glave daje dukat, a to vrijedi i onda, kad se koji odrezanim nosom neprijateljskim može podičiti. Poginulo je u tom boju sila domaćih vitezova, među njima također knez Ivan (Frankapan) Cetinski, zatim sin bana hrvatskoga, oko sedamdeset svećenika i redovnika i inače deset tisuća inoga puka. Zarobljeno bude do petnaest stotina ljudi, mnogo vrlih domaćih vitezova, a i sam ban bosanski iz Jajca i knezovi Nikola (Frankopan) i Vilim od N. I tako je iza toga nesrećnog poraza gotovo čitava zemlja opustjela i puka lišena, jer se sav narod bijaše javno na Turke digao osim onih, koji nisu poradi starosti ili mladosti mogli, misleći, da će Turke jamačno razbiti, kako im je prije nekoliko puta na istome mjestu pošlo za rukom. Kazivao mi je također taj čovjek, da je takova nečuvena žalost i plač zavladao, da bi se s njihove nevolje moralo rasplakati srce tvrđe od najtvrdjega kamena, budući da je mnogo otaca i matera izgubilo sve svoje sinove i kćeri, sinovi su ubijeni, a kćeri odvedene: mnoštvo je žena obudovjelo, te u svakom drugom selu nalaziš najmanje šest udovica s malom djecom, a muževi su svi ubijeni i zarobljeni. I nisu vidjeli nikada, otkad svijet pamti, tako opremom snabdjevenih Turaka, kako su ti bili: imali su ravno, kao i kršćani, oklope, gvozdene ovratnike sprijeda i straga, zatim, albarde (bradate sjekire) i kacige na sebi. A bitka je ta započela na dan sv. Gorgonija tri sata prije podne u oblasti hrvatskoj, koja se zove Krbava kod zamka zvanog Ucvinec, udaljena od Zadra vlaških (talijanskih) milja šezdeset, a naših čeških milja oko dvanaest. Bog neka se dostoji taj puk utješiti.

Zapis suvremenika popa glagoljaša o bitci na Krbavskom polju M a r t i n c a na kraju časoslova, što ga je pisao za Pavline u Novom Vinodolskom

I jošte izide baša Rumarie i Vrhbosanije i porobiv Posavie pade pod Modrušu i počervati Modrušu, požga že ognjem burge (gradove) ohrstnije i kloštri, jošte i crkve gospodnje. Tagda že gospoda hrvatska i bani hrvatski dvigoše vojsku protivu im, boj zastupni v polji velijem Krbavskom, i tu boriše se braniju velieju (veliku bitku). Tagda že pobježdena bist čest hristjanska, tagda že uhitiše bana hrvatskoga jošte živuća, tagda že ubiše kneza Ivana Frankapana, tagda odpeljaše kneza Mikulu Frankopana, tagda že ubiše bana jajačkoga, tagda že padoše krepci vitezi i boritelji slavni v premoženiji ih vjeri radi Hristovi, jošte že i pišci izabrani boritelji tu umriše obstrti zastupi v plčine polja, tu že smrt priješe vjeri radi jako že družba svetago Mauricija, takmo že knez Brnardin Frankapan izide od sredi boja s malimi. I tagda načeše cviliti rodivšije i vdovi mnoge i proči ini, i bist skrb velija na vseh živućih v stranah sih, jakaže ne bist od vremene Tatarov i Gotov i Atelja nečastivih.

Opis bitke na Krbavskom polju prema ljetopisu fratra I v a n a T o m a š i ć a iz polovice XVI. stoljeća.

Godine spasa ljudskoga 1493. posla (Turčin) najvršnjega vojvodu Hadum-pašu u Ugarsku, koji sa osam tisuća konjanika sve do Zagreba provali i zemlju na veliki strah onih žitelja opustoši. Zato Hrvata, Slavonaca i ugarskih pukova poglavice, koji se zovu bani, uzev na um i netom nanesenu štetu i onu, što bi se ubuduće mogla nanijeti, svi zajedno skupiše veliku vojsku, i to bijaše uzrokom, da je Hadum-paša svoju povukao natrag sve do gore Vraži vrtal koja rastavlja Hrvatsku od Krbave. U to je knez Ivan (Frankapan) od Cetina, čovjek pametan, moćan savjetom i oružjem, s mnogim preodličnim Hrvatima svjetovao, da se s Turcima ne bije boj na otvorenom polju, nego da se na njih udari i da se razbiju u tijesnim klancima, gdje bi i gore bile u pomoć. Ali ban Derenčin, u koga bijaše više smjelosti kod svjetovanja nego snage kod izvađanja stvari, nagovaraše, da se boj zametne na otvorenom polju (u ravnici). On je tako sudio prezirući neprijatelja, dok su se Hrvati njemu opirali, jer ih je malo bilo. Na to reče ban: „Ha, Hrvati, vazda ste bili strašivice“. Ivan, knez cetinski, odgovori mu: „Danas hoćemo viditi, tko je bigavica; ti budeš danas začetak raspa

hrvacke zemlje. Bane, ni to po Ugrih od grada do grada jahati, ter se hartati, hoćeš danas viditi, kako Turci boj biju“. Ban pak reče: „Kušat ću“. Kako je njegovo mnijenje pretežno, zametnula se bitka kod rijeke Krbave. Hadum-paša bijaše razdijelio svoju vojsku na tri odjela: prvi dade srpskomu sandžaku Ismail-begu, drugi karvilijskomu vojvodi, a treći zadržao za se. Jednako učiniše i kršćani, podijelivši svoju pješadiju na jednake dijelove među tri krila konjanika. Prvi je odio bio od Slavonaca, koji stanuju među Dravom i Savom, vodio ih je Ferdinand Berisburch; drugim odjelom, u kojem su bili Hrvati, zapovijedao je Ivan, knez cetinski, a trećim Nikola Frankopan Tržački i Bernardin Frankapan. Kad se tako poredaše vojske, turski vojvoda Ismail-beg takom silom udari na prve čete naše, da je knez Bernardin ne samo bio iz svoga reda potisnut, te je morao uzmaknuti, nego je također bio prinuđen, da ostavi svoje pješake. Na to biše oni potjerani u krvav i sramotan bijeg sve do Krbave, te su se sve od straha pred Turcima, što su ih gonili sami bacali u rijeku. Svladavši Ismail-beg prvi odio, obori se na drugi, pa budući da je u isti mah na taj navalio i karvilijski vojvoda, poubijaše oni vojnike kneza cetinskoga sve do jednoga. Knez cetinski pogubi doduše naokolo sebe mnogo Turadi, no najposlije bi i sam ubijen. Budući da nadalje ni Hadum-paša nije propustio priliku, da progoni Ugre, jer ih je viteštvom najhrabrijih vojnika, koje je za to sebi bio izabrao, bio raspršao, tako se zgodi da je u razmaku od jednoga samo sata održao sjajnu pobjedu, izgubivši malo svojih ljudi. Ban Derenčin bude zarobljen, a sin njegov ubijen, te su banu sužnju zatim svaki put za objeda večere metali na stol glavu sina njegova. Na to zapovjedi Hadumu da se izbroje sva tjelesa poginulih, i da se na uspomenu kršćanskoga poraza pošalju mnoge glave i nebrojeni nosovi caru njegovu. Poginulo ih je (kišćana) više od trinaest tisuća. To je prvi rasap kraljevstva hrvatskoga, i tu je čitavo plemstvo hrvatsko izginulo.

Prilike u Hrvatskoj i Ugarskoj uoči mohačke bitke

Iz pisama papinskoga poslanika Antonija Burgija

Prečasni gospodine i čestiti zaštitniče!

Antonije Bargio Jakovu Sadoletu. 2. veljače 1526.

...Biskup mi je zagrebački javio, da će hrvatska gospoda o Preobraženju sv. Pavla (24. siječnja) sazvali bez kraljeva dopuštenja veliki sabor u Križevce, slavonski grad, na kojemu su odlučili otkazati poslušnost kralju i sklopiti savez s Turčinom, a žele imati u svojim rukama sve tvrđave kraljeve; pozvali su na taj sabor i biskupa (Šimuna

Erdöyja) ali on nije htio ići. Danas su došla pisma od hrvatskoga bana (Franje Bathanyia) u kojima javlja, da će k hrvatskoj gospodi doći turski poslanici, da sklope savez s njima, a on, koji je bio određen za kraljeva povjerenika na tom saboru, ne može poći, jer nema novaca, a stid ga je ići pa zaostajati za turskim poslanikom. Traži 2500 dukata za troškove, a ne znam, kako bi se to moglo brzo poslati. Ako Turčin prikloni Hrvatsku sebi, neka Vaše prečasno gospodstvo pomisli kako će biti dalje!...

15. veljače 1526.

... O saboru se hrvatske gospode čuje, da nijesu bili složni, i da se raspravljalo o tome da se otkaže posluh kralju; govorili su, da su oni doduše preporučeni Njegovu Veličanstvu, ali budući da ih Njegovo Veličanstvo ne će štiti, to im je slobodno tražiti drugog gospodina koji će ih braniti. Knez Krsto (Frankopan) hoće da se zateknu caru (Karl V.) i princu Ferdinandu i sili sve druge, da na to pristanu, jer misli pomoću cara i princa Ferdinanda opet osvojiti Bosnu i njome zagospodovati. Knez Ivan Karlović nije htio doći na sabor, pa je zato urečen novi sabor, koji bi se imao prvoga tjedna četrdesetnice sastati. Vele, da knez Krbavski (Ivan Karlović) i Frankopan nijesu jedne misli; knez hoće da bude Hrvatska pod Mlečanima, a ovaj da bude pod carem...

5. ožujka 1526.

... U pismu od 15. pisao sam kako su se Hrvati nakanili odati princu Ferdinandu, i kako je knez Krsto mislio biti gospodarem Bosne. Poslije sam bolje saznao o tom. Neka znade Vaše prečasno gospodstvo da je ugovor istinit; kažu da princ Ferdinand drage volje očekuje, ne bi li se mogao proglasiti kraljem Bosne, jer Bosna pripada Hrvatskoj.

29. ožujka 1526.

... Kralj već nema što da jede, založio je Židovima svu srebrninu; nema nade, da bi se ovdje za nekoliko dana moglo imati mnogo novaca. Od dana do dana sve je čvršće u meni uvjerenje, što sam ga sprijed istakao, da su prilike toga kraljevstva dospjele do krajnje očajnosti. Kad je takav metež, dok još neprijatelja nema ovdje u nas, što će biti, kad nam bane pred vrata? Da Bog da, da se varam, ali se bojim, da će se kraljevstvo rasuti u 100 stranaka...

18. lipnja 1526.

Jučer sam pisao prečasnosti Vašoj. Danas su došla druga pisma prečasnoga nadbiskupa kaločkoga (Pavla Tomoria) u kojima javlja, da je jedan dio vojske već došao u Biograd, a mostovi su napola gotovi, kako će to Vaša prečasnost moći razabrati iz pisama nadbiskupa kaločkoga. Mi smo ovdje tako spremni; da se danas ujutru nije mogao poslati kraljev poslanik gospodinu nadbiskupu kaločkomu, da kupi vojsku u onim stranama, ni drugi do palatina, jer im se nije mogao dati putni trošak, te sam bio prisiljen, da ja dam putni trošak. Neka uzme na um Vaše , gospodstvo, kako je tek s ostalim... Danas je ujutru zaključeno, da se po običaju šalje po kraljevstvu krvav mač i da se zove na vojsku, a ja sam uvjeren, da će ljudi poći, ali prekasno i loše opremljeni, svakom nevoljom pritisnuti. Pa što će onda moći, tamo opraviti, to neka Bog zna. Po zapovjednicima dali su pozvati kneza Krstu (Frankopana) i grofa Nikolu Nijemca (Salma) koji je bio u četi francuskoga kralja. Ni jedan ni drugi ne htjede doći, a osim njih nema nikoga - to sam već toliko puta pisao - koji bi znao ravnati četom, a nekmoli vojskom kraljevskom. Ovdje nema nikoga, koji je vidio gol krvav mač. Istina je, da su oni, koji su u vijeću kraljevskom, ratu veoma vješti. Pa ako i nijesu vješti, neka bi Bog dao, da budu bar među sobom složni. Tako nema ni najmanje stvarce, koja bi se u vijeću predložila, a ne bi se na nju raspravljanjem cio dan utratio; navečer pak se razidemo još jače smučeni. Ako se zaključi nešta, nema onda ovdje nikoga, tko bi to izvršio.

Veličanstvo kralj ne govori o pogibli niti je osjeća. Spava sve do podne, a vijeće se počinje o podne. Ne odaje nikakva straha ni bojazni. Svaki dan ide nagore. Na Dunavu nemamo ni jedne lađe, ni jednoga topa u redu osim nešta uvani, što će, kako kažu, gospoda sa sobom dovesti. Nijesu se opskrbili hranom ni mislili, da se njom opskrbe. Premda sam se za sve to sam ili po drugima pobrinuo i premda znade svatko, da je dobro, ipak oskudica novaca, kratko vrijeme, strah od neprijatelja, priroda i prilike ove zemlje rađaju svakim danom sve veću smutnju, a u toj smutnji doći će napokon do toga, te nećemo moći dalje... . Preporučam se milosti Vašoi ljubeći noge Našemu gospodaru (Papi).

Pismo Krste Frankopana senjskom biskupu Franji Jožefiću poslije mohačke katastrofe, 5. rujna 1526.

Va Isukerstu visoko počtovani gospodine biškupe !

Znanim Vaši milosti, da budući ovdí v Zagreb prišli sada v minuvšu sabotu s puta četvrto sto koni vele dobri ludi, i gospodin Bog nam je svidok da se nismo mogli prvo dvignuti. I prišadši ovdí v sobotu, jutri dan pride človik, i za nim drugi, i pak treći, ki nam tužne glasi povida od toga razboja: da je car kraljevu svitlost razbil, i da bismo nebili ta dan slišali od vašega bližike Jurja Kobasića, ki ie takoj v boji bil, da je kral ušal na Dunaj - nad čim gospodinu Bogu hvalu zdamo, koga ušastja nebudući (op.a. da nije utekao), ne bismo radi dale živi biti. Da, pokle je kral ušal (op.a. knez još ne zna da je kralj zapravo poginuo), deržimo, da je ta razboj gospodin Bog dopustil nad kralom i Ugri, ne za zlo ili pogibel, dapače za dobra vične tomu rusagu (op. a. Zemlji, državi) zač ako bi bili sada Ugri cara razbili, kada bi konac nih nevidnu reženju? ili gdo bi mogal pod nimi ostati?

Da bismo mi bili tamo k tomu boju prispili, mi bismo bili mo biti ta najprvi, ki bi moral ubijen biti, pri tom redu, ki mi slišamo da je u toj vojski bil; zač slišimo, da je vsak otel (op.a. htio) kapitan biti i da su prez svakoga reda k boju šli. A ovako ih oće taj razboj učiniti pokornije i poslušnije. Prvo bismo oteli smert prijeti (op. a. primiti), nego bismo trpeli, da bi se s tim neredom k boju šlo (op. a. išlo). A to slišimo, da je nezmožno bilo red dati ni učiniti do sada, pred tim razbojem, da jure (op. a. već) v naprvo more biti oće se moći zlaglega red dati.

Gospodine biškupe! ne s malim veseljem slišasmo, da ste zdravi ušli z boja, od ludi, ki povidaše, da su vas vidili jure po boju. I to šalemo vašega brata k kraljevu svitlosti pričajući se, da nismo k boju prispili: da naša krivica ni, zač se nismo imili ob čem dvignuti; vsuda smo kušali na grade, na imenje, na srebro, ča kuli ga je naš pokojni brat imil, nismo mogli nikudare ni pri nikomre posuditi, nego pri zagrebskih kanovnicih poldrugo sto dukatov, tere pak dvi sti (op.a. sto) pri zagrebskih purgarih (op. a. građana). Ob tom smo se dvigli i ovdí prišli s pol četiri sto koni naših slug, kruto dobrih ludi i dobro spravnih. I ovo danaska gremo v Dubravu k gospodinu biškupu zagrebskomu; ondi očemo kupiti slovinski rusag i čekati kraljeve zapovidi, kamo i kuda nam zapovi. Vse se je ovuda prestrašilo, i vse biše počelo bižati, i nebi dosle človik ostal, da bismo nebili ovamo prišli. Ovo se i knez Ivan (op.a. Karlović) pride, ki takoj otijaše s nami gorika...

Zato ciće (op.a. radi) gospodina Boga prosimo vas, spričajte nas kraljevi svitlosti, koga je krivica, a ne naša, da se nismo ondi našli, čega nam je dosti žal i do smrti nam ga oće biti da se nismo ondi našli

Te vse rići naporučismo na usta vašemu bratu, bojeći se da nećete umiti čitati toga lista, ki berzo pišući, nečtivo je pismo i harta zla, razhaja se černilo. Gospodin Bog vašu milost veseli i zdravo nosi. Pisan v Zagrebi septebra 5., 1526.

Krištofor Frankapan krčki, senski, modruški knez i pročaje (op.a. i tako dalje)

I z v a n a. Va Isukerstu visoko počtovanu otcu gospodinu Francisku, biskupu senskomu, nam visoko počtovanomu.

Katastrofa na Mohaču 29. kolvoza 1526.

Prema Ivan Tomašić , Chronicon breve regni Croatiae

Godine Gospodnje 1526 navijesti (op.a. Sulejman) Ugrima rat. Kad je došao do Biograda (op.a. Beograda), nesretni kralj Ljudevit izgubivši pomoć svih kršćanskih vladara, jer su bili zapleteni u druge ratove, osim pape Klementa, koji je svojim novcem uzdržavao nešto čeških i njemačkih vojnika, odluči poći na neprijatelja a gonila ga je većma nesretna prijeka potreba negoli ratna osnova ili nada na pobjedu. A bilo je načina, kako bi sigurno i časno vodio rat, makar mu je bilo izgubiti neki dio kraljevstva jer bi ga odatle zadesilo manje štete, nego što ga je kasnije zadesilo gubitkom cijeloga kraljevstva, pogotovo kada su svaki dan očekivali vojvodu Ivana (Zapolju) zajedno s mnogo vojnika, vičnih vojevati s Turcima. Ali Pavao Tomory, nadbiskup kaločki, redovnik Franjevac, čovjek odrješita značaja, ali odviše smjele ćudi, smuti sva vijećanja željom za bojem. On je držao, da već može biti vođom u ratu zato, što se jedamput ili više puta s Turcima sretno srazio ne u redovnome boju nego u lakim nekim okršajima i provalama, što su se na brzu ruku zbile. Po smrti - vrsnoga kralja Matijaša izađoše Ugri, što se tiče ratovanja, vazda bez slave. Vladislav je dao, da se vojnička stega i vojničko uređenje kralja Matije tako rasklima, te Ugri, koji su tada pod Ljudevitom vojevali, nijesu imali nikakve ratne vještine nego samo neku nepromišlienu smjelost i zvjerski bijes, čim su mislili sve Turke već u prvom sukobu progutati.

Svega je bilo ugarske vojske 24.000 ljudi što pješaka, što konjanika. Kad su ovi došli do Mohača, koji je na Dunavu i gotovo jednako daleko od Budima i Biograda,

opaziše, da prednji dio turske vojske, što ga je vodio Bali-beg, sandžakbeg biogradski, nije daleko Međutim se Sulejman s ostalom vojskom sjedini sa svojim, anatolske čete preda Ibrahimu a rumelijske Bekram-paši, da ih vode. A Tomory poreda sve vojnike u neki duguljasti bojni red; među pješake čete smjesti konjaničke odjele, da ih ne bi mogli opkoliti Turci, koji su bili brojem mnogo jači. Osim toga smjesti ono topova od mjedi, što ih je imao, na zgodnim mjestima i ostavi kod kolije za stražu one, koji su bili manje vješti boju. (Neko od njih reče: „Čuj, kralju, malo nas je, čekajmo Hrvate; ljude ratoborne.“Neki odvrate: „Huljo, stid te bilo, slavu našu dat ćemo Hrvatima? Huljo jedna, zar ćemo našu čast banu i Frankapanima predati? Ha, ha, ha!“)

Kralj ostade iza bojnoga reda, a za tjelesnu stražu postavi sebi napose neko 1000 po izboru konjanika. A na, početku samoga boja (žestoki, pripiti, u dva sata popodne) izbaciše Turci dva puta iz mjedenih topova zrna na neprijatelja. Uistinu su oni koji su zapovijedali topovima (zovu ih bombardarima), nišani više nego bi trebalo, te su uzaludnim udarcima jedva zahvatili koplja našima. Mislilo se, da su to oni navalice uradili, zato što su ono kršćani, dašto Mlečani, što ih Turčin za taj posao upotrebljava. Zatim navali na Ugre konjaništvo tursko. A dok su oni ljuto sprijed boj bili, udari četa turskih konjanika na koliju straga. Budući da im je trebalo priskočiti u pomoć, pošalje onamo one konjanike, koji su se za svaki slučaj čuvali kralja za obranu. Međutim pade Tomory - uništi ga u boju mnoštvo Turaka - a s njime prelati ostrogonski i varadinski s mnogo plemića, među kojima bijahu Ambroz Sarkon i brat - vojvodin Juraj, ali ni sam nesretni kralj, jer ga ostavi ona za nj određena četa, ne uzmogne uteći. Na bijegu pade u nekakvu močvarnu grabu, a kad je htio uspinjući se izići iz nje, prignječi ga konj, koji se na leđa strovalio u baru; pa kako je imao na sebi teško oružje, nije se mogao izvući ispad konja. Tako je napokon morao ondje jedno dovršiti život svoj. A njemački i češki pješaci nešto se još opirali, ali najposlije i oni u pokolju padnu. Šaka konjanika uteče. Sulejman se silno začudi ludosti kraljevoj, što je s tako malom vojskom pošao na 200.000 ljudi. Odmah pođe put Budima. Predaju gradske tvrđave pod uvjetom, da poštedi ljude i privatno vlasništvo, primi milostivo i potvrdi ugovorom. Zatim uze sa sobom u Carigrad dva mjedena kipa, što su ih nekad vrsni umjetnici na zapovijed kralja Matijaša načinili, a osim toga dade mramorne stupove, krasnim uresom iskićene, kao pobjedni spomenik na trgu podići. A ova se bitka, koju smo sprijed pomenuli, bila godine 1526. na dan Glavosjeka sv. Ivana Krstitelja. Uistinu radi zime na domaku ne ostade Sulejman dulje u Ugarskoj, već se

vrati u Carigrad. I nije kasnije ništa protiv kršćana poduzimao osim što je podsio Beč. Sve sam to od riječi do riječi pokraćivanja preveo s madžarskoga jezika na latinski drugog prosinca.